

Majandus- ja taristuministri 2. juuli 2015. a määruse nr 85 „Eluruumile esitatavad nõuded“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määruse muutmise määrusega kehtestab ettevõtlus- ja infotehnoloogiaminister eluruumile kohalduva ligipääsetavuse nõude majandus- ja taristuministri 2. juuli 2015. a määruses nr 85 „Eluruumile esitatavad nõuded“ (edaspidi *määrus nr 85*). Ehitusseadustiku § 11 lõike 4 alusel kehtestatud ettevõtlus- ja infotehnoloogiaministri 29.05.2018. a määruses nr 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“ sätestatakse avalikult kasutatavate ruumide osas ligipääsetavuse nõue, mis on sõnastatud järgmiselt: „Kui hoone eri korrustel või eri tasapindadel asuvad avalikult kasutatavad ruumid on omavahel funktsionaalselt seotud hoonesisese ühendustee kaudu, siis peab nende ruumide vahel olema tagatud ühendus liikumisabivahendiga liikujale lifti, panduse või muu samaväärse lahenduse abil. Platvormlifti kandevõime on vähemalt 220 kilogrammi ja mõõdud peavad võimaldama elektrilise liikumisabivahendi teisaldamist.“ Käesoleva määruse muutmise määrusega hõlmatakse ka eluruumide ligipääsetavuse küsimus, mille vajadus on tõusetunud aruteludel valdkonna huvigruppidega. Määruse muutmise määruse koostamise ajal on liftikohustus sätestatud näiteks sotsiaalministri 3. aprilli 2002. a määruses nr 58 „Täiskasvanute hoolekandeesutuse tervisekaitsenõuded“ hoolekandeesutustele juhul, kui hoone on kolme- või enamakorruseline.

Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 7. septembri 1995. a deklaratsioonis, mis käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikide regulatsiooni ühtlustamist liftide osas, julgustatakse liikmesriike rakendama vajalikke meetmeid selleks, et tagada puuetega inimeste ligipääs kõikide ehitiste kõikidele korrustele. Deklaratsiooniga soovitakse liikmesriikidel kõikides uutes ehitistes nõuda vähemalt ühe ratastooli kasutavale inimesele sobiva lifti paigaldamist. Samuti soovitakse nõuda tehnilisi tingimusi lifti mõõtmetele, et nimetatud eesmärki täita. Põhjamaade ehitusregulatsiooni võrdlusandmed näitavad, et vastavad liikmesriigid ei ole pidanud otstarbekaks kohustada lifti paigaldamist kõikidesse uutesse eluhoonetesse, sealjuures puudub lifti paigaldamise nõue eelkõige madalamates kui kolmekorruselistes eluhoonetes. Arvestades kehtivat praktikat ja mõju ehitushindadele, peetakse otstarbekaks Eestis kohustada lifti paigaldamist viie ja rohkemate korrustega ehitistesse. Neljakorruseliste ehitiste puhul ei saa välistada, et ühtlaselt madalama elatustasemega piirkondades soovitakse pakkuda soodsama hinnatasemega kortereid, millesse liftiga ligipääs ei ole ehitismaksumuse kaalutlustel tagatud.

Määruse muutmise määruse koostas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna ehitustegevuse valdkonnajuht Ivo Jaanisoo (tel: 639 7638, e-post: ivo.jaanisoo@mkm.ee). Määruse juriidilise ekspertiisi tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Anne-Ly Normak (tel: 715 3403, tel: anne-ly.normak@mkm.ee) ja keeleteoimetuse referent-keeleteoimetaja Kristiane Liivoja (tel: 625 6370, e-post: kristiane.liivoja@mkm.ee).

2. Määruse muutmise määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määruse muutmise määruse punktiga 1 täiendatakse määruse nr 85 § 3 pealkirja, millele lisandub ligipääsetavuse osa.

Määruse muutmise määruse punktiga 2 sätestatakse nõue lifti paigaldamiseks eluruumi suhtes, mis asub võrreldes hoonesse sissepääsuga viiendal korrusel või kõrgemal. Korruste loendamisel on hoonesse sissepääs esimene korrus. Seos hoonesse sissepääsuga on oluline, et võimaldada alternatiivseid ehituslikke lahendusi, näiteks sissepääsutasandi tõstmist hoone suhtes. Analoogne seos on sätestatud Soome ja Norra õigusaktides. Arvestama peab, et ka kõrgema sissepääsutasandi puhul tuleb liftini tagada astmeteta tõus panduse või muu samaväärse lahenduse abil. Liftile sätestatakse tehniline nõue, mille kohaselt peab see olema ligipääsetav puudega inimesele. Selle eelduse tagamiseks tuleb ehitise projekteerimisel lähtuda valdkonna heast tavast, näiteks standardist EVS-EN 81-70 „Liftide ehituse ja paigaldamise ohutusnõuded. Eriseaded sõidu- ja kauba-sõidu liftidele. Osa 70: Inimeste, kaasaarvatud puuetega inimeste ligipääs liftidele“.

Määruse muutmise määruse punktiga 3 lisatakse rakendussäte, mille alusel ei kohaldu määruse nr 85 § 3 lõige 4 olukorras, kus ehitusprojekt on koostatud ja allkirjastatud enne rakendussättes sätestatud tähtaega, mis on orienteeruvalt üks aasta pärast määruse muutmise määruse jõustumist. Tähtaja määratlemisel arvestatakse piisavat ajavahemikku, mis võimaldab ettevõtjal oma töö ümber korraldamist selliselt, et ehitise kavandamisega seotud töid ei pea ümber tegema või tehakse seda etapis, mil varem tehtud kulutused on väikesed. Otsus lifti hoonesse paigaldamiseks on otstarbekas teha ehitusprojekti koostamise algstaadiumis või varem. Kui vastav otsus tehakse hilisemas etapis, on tõenäoline et ehitusprojekti koostamisega tuleb alustada uuesti algusest. Säte on vajalik, et vältida võimalikku negatiivset mõju isikutele, kes ei ole hoone kavandamisel arvestanud määruse muutmise määruse kõigi sätetega, hoolimata asjaolust, et lifti kavandamine alates viiekorruselistesse hoonetesse on Eesti ehitussektoris tavapraktika. Muudatusest mõjutatud ettevõtete arv ei ole seetõttu tõenäoliselt suur, kuid siiski tuleb neile anda piisav tähtaeg oma tegevuse võimalikuks ümberkorraldamiseks.

3. Määruse muutmise määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määruse muutmise määrus vastab Euroopa Liidu õigusele ning tugineb Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni soovitudele.

4. Määruse mõjud

Määruse muutmise määrusega sätestatavad nõuded on tingitud vajadusest tagada igale inimesele võrdseid võimalusi pakkuv, väärikas ja iseseisev toimetulek ning see tuleneb otseselt ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonist (artikli 9 punktist 2a tuleb riikidele kohustus kehtestada juurdepääsu miinimumnõuded), mille Eesti Vabariigi Riigikogu ratifitseeris 21. märtsil 2012. a puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimise seadusega (RT II, 04.04.2012, 5).

Määruse muutmise määrusega kehtestatav nõue on Eesti ehitussektoris olnud tavapärase praktika, seega ühtlustatakse olukord õigusakti tasandil ning mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, loodusesekonnale, riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele puudub. Liftiga pääs kõrgemate korruselamute eluruumidesse üldiselt mõjutab füüsilise keskkonna ligipääsetavust ja liikumisvõimalusi nii puudega isikutele kui ka teistele erivajadustega isikutele ning seeläbi kõigi isikute võrdseid võimalusi osalemiseks iseseisvalt ühiskondlikus tegevuses, sh tööhõives. Erivajadusega ja puuetega inimeste toimetulekut ja elukvaliteeti mõjutab kõige enam nende elukeskkond ja selle vastavus nende individuaalsetele vajadustele. Iseseisvaks hakkamasaamiseks vajaliku ja sobiva elukeskkonna ning vahendite puudumine põhjustab puudest tingitud tegevuspiiranguga inimeste puhul vajaduse alalise hooldaja järele.

Hooldamiskohustus tõrjub aga tihti lisaks abivajajale aktiivsest elust kõrvale ka hooldaja. Sotsiaalministeeriumi andmetel oli 01.01.2017 seisuga Eestis 149 904 registreeritud puudega inimest, moodustades 11,4% elanikkonnast. Eelnimetatu alusel võib eeldada, et määruse muutmise määruse rakendamisega saavutatavad ühtlustatud nõuded tagavad positiivse mõju majandusele, elukeskkonnale, regionaalarengule ja sotsiaalvaldkonnale.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Ehitusseadustiku §-s 7 sätestatakse, et ehitis tuleb projekteerida ja ehitada ning korras hoida hea tava kohaselt. Hea tava tuleb järgida ka muus seadustikuga reguleeritud tegevuses. Hea tava sisustamisel kasutatakse asjakohaseid tehnilisi norme, standardeid ja juhendmaterjale. Ehitusseadustiku § 11 lõike 2 punkti 8 kohaselt hõlmavad ehitisele esitatavad nõuded asjakohasel juhul puudega inimeste erivajadusi. Määruse muutmise määruse rakendamisega ei kaasne kohaliku omavalitsuse üksustele ega riigile kulutusi ega täiendavaid tegevusi. Seda eelkõige seetõttu, et vastavat regulatsiooni on vaikinisi järgitud osana heast tavast.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse muutmise määruse eelnõu koostöölastamine

Määruse muutmise määruse eelnõu esitatakse koostöölastamiseks eelnõude infosüsteemi EIS kaudu Kultuuriministeeriumile, Rahandusministeeriumile, Siseministeeriumile ja Sotsiaalministeeriumile. Eelnõu esitatakse arvamuse avaldamiseks ja ettepanekute esitamiseks MTÜle Ligipääsetavuse Foorum, Eesti Puuetega Inimeste Kojale, Eesti Pimedate Liidule, Eesti Kurtide Liidule, Eesti Vaegkuuljate Liidule, Eesti Liikumispuudega Inimeste Liidule, Eesti Arhitektide Liidule, Eesti Ehitusinseneride Liidule, Eesti Ehitusettevõtjate Liidule, Eesti Ehituskonsultatsiooniettevõtete Liidule, Eesti Sisearhitektide Liidule ja Riigi Kinnisvara AS-ile.